

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський промислово-економічний коледж
Київського національного університету технологій та дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з НР

_____ С.В.Бондаренко

_____ 20__ р.

**Методичне забезпечення
лекційного курсу з дисципліни Рисунок
для студентів 2,3,4 курсу спеціальності
5.02020701 «Дизайн»**

Уклав

Ширай Т.М., викладач

Розглянуто на засіданні

циклової комісії

(назва)

Протокол №__ від _____ 20__ року

Голова циклової комісії

(підпис)

Лекція № 1

Тема: Вступ

Засоби виконання художньо-графічних робіт. Закономірності візуального сприйняття рисунку

Мета: Освоїти засоби виконання художньо-графічних робіт. Закономірності візуального сприйняття рисунку

Методи: словесні, наочні.

План:

- 1 Види рисунку
- 2 Види матеріалів

Матеріально-технічне забезпечення та дидактичні засоби, ТЗН:

- 1 Методичне забезпечення лекційного курсу.
- 2 Роздатковий матеріал.
- 3 Репродукції картин .

Література:

Перелік основної літератури

- 1 Искусство и визуальное восприятие, М., 2007 Арнхейм А.
- 2 Цвет в живописи, М., 1985 Волков Н.Н.
- 3 Основы цвета. Иттен Иоханес. М.1998.
4. Уилкоккс М. Синий и желтый не дают зеленый. Как получить цвет, который действительно нужен. Москва. АСТ Астрель.2004

Перелік додаткової літератури:

- 5 Теория цвета и ее применение в искусстве и дизайне, М., 1982 Агостон Ж.
- 6 Пигменты и краски в живописи. М., 1989 Голубов В. Н.
- 7 Глаз и мозг, М., 1970 Грегори Р. Л.
- 8 Наука о цвете в живописи, М., 1986 Зайцев А.С.
- 9 Цвет и свет, Л., 1989 Луизов А.В.

Інтернет ресурси:

<http://www.yellow-elephant.ru>

<http://color.romanuke.com/category/holodnyie-ottenki/page/15/>

Робочою програмою дисципліни Рисунок тема «Графічне зображення натюрморту» передбачає розвиток творчих здібностей студента вивчення процесу принципів зображення форми , методичний взаємозв'язок логічно виведених завдань. Рисунок являється основою художньої грамоти. Рисунок присутній в програмах всіх років їх навчання. Отримати повну

інформацію про об'єкт, навчитися бачити просте в складному, а потім вести малюнок (або процес проектування) по шляху «від простого до складного» - це один з основних методів роботи як над малюнком, так і над проектом. Тому малюнок як предмет в підготовці дизайнера відіграє вагомий роль. Як досягти того рівня рисування, коли образотворчі навички не сковують, а стимулюють творчу роботу? Очевидно, що аналітичне вивчення форми передбачає вміння спостерігати за навколишнім середовищем. «Навчитися рисунку – означає навчитися бачити, а бачити означає розуміти - добре», - писав М. М. Ге.

Основна вимога навчального рисунка - точність в передачі природи. Точність - це перш за все правильне визначення розмірів моделі і її частин. Вона досягається вихованням окоміру, тобто здатністю до безпомилкового визначення розмірних відносин природи (пропорцій), і є одним із завдань постановки ока. Особливо слід відзначити при цьому важливість розвитку окоміру для вимірювань ліній і обсягів, спрямованих в глибину.

Отже, щоб розвинути у студента «здатність бачити і зображати форму в просторі», необхідно використовувати практику «поставити» око.

Перевірку цю слід проводити, обов'язково відставивши від себе малюнок і, дуже швидко поглядаючи з постійною точки зору на природу і на малюнок, як би зіставляючи їх, шукати відмінність між малюнком і природою. Зіставляти слід форми великі і малі, взяті разом і окремо, орієнтуючись весь час на ціле. Знайдені помилки повинні бути негайно виправлені

В робочій програмі дисципліни Рисунок використовуються методичні прийоми і правила зображення предметів на площині так званий геометричний метод. В основі його - співвідношення природних форм з найпростішими геометричними тілами. Це дозволяє без особливих зусиль розібратися в закономірностях будови будь-яких складних об'єктів і знайти найкоротший шлях до грамотного освоєння малюнка. В основі його - зіставлення природних форм з простими геометричними тілами. Це дозволяє без особливих зусиль розібратися в закономірностях будови будь-яких складних об'єктів і знайти короткий шлях до грамотного освоєння малюнка. Геометричний метод зручний для аналізу і виявлення об'ємних форм. Він дозволяє легко засвоїти закони розподілу світла і тіней на будь-яких складних повернях. Геометричний метод був відомий ще в середині століття.

У програмі використовується метод конструктивно-анатомічного аналізу голови людини. Аналіз побудови основи носа, губ і всієї нижньої області лицьової частини голови людини. В побудові робиться акцент на коригування, необхідні в процесі роботи над рисунком і ін. на особливу увагу заслуговують такі поняття, як пластична анатомія, пропорції, перспектива і закони світла і тіні, які є невід'ємною частиною дисципліни «Рисунок». Суть основних навчальних завдань по рисунку являє собою початок роботи з найпростіших геометричних форм таких як, куб, коло, циліндр, піраміда, до складного зображення портрету та фігури людини.

Дієвість лекцій та практичних занять по рисунку в більшості залежить від ілюстративного-методичного матеріалу у вигляді рисунків репродукцій і слайдів з витворами мистецтва, які допомагають більш глибокому сприйняттю ідейно-художнього змісту творів українських художників та художників всього світу.

1 Рисунок – зображення предметів і явищ, виконане на площині від руки за допомогою графічних засобів: лінії, штриха, плями та їхніх комбінацій.

Одним із основних засобів зображення видимого світу в образотворчому мистецтві є малюнок (рисунок).

Рисунок відомий з давніх-давен і протягом тисячоліть служить людству. Він має величезні образотворчі можливості.

За умовними малюнками, що їх залишила людина епохи палеоліту і неоліту, ми дізнаємося про її життя, побут, знаряддя праці тощо. Ще в стародавньому світі людина через спостереження передавала дійсність відповідно до об'єктивних законів сприйняття. Плоскі наскельні зображення земляними фарбами тварин, на яких полювала людина, орнаменту, а також декоративні зображення на знаряддях праці (продряпані на камінні, кістках) свідчать про те, що спочатку рисунок був невід'ємний від живопису та гравюри.

Велику роль відіграє рисунок у виникненні шрифту, якому передувала піктограма (письмо за допомогою малюнка).

Рисунок, як і все мистецтво, пройшов складний і довгий шлях розвитку, відтворюючи реальну дійсність, передачі глибокі почуття думки художника. Так, в Єгипті мистецтво (4-2 тис. р. до н.е.) дало людству знамениті піраміди фараона Хеопса, царські усипальні в Гізі, скульптурний портрет цариці Нефертіті.

Умовно-плоскі малюнки виконувались на папірусі, рельєфні зображення – на камінні, кераміці.

Успіх реалістичного рисунка в Стародавній Греції (XII-I ст.. до н.е.) був зумовлений розвитком рабовласницької демократії, усієї культури і мистецтва країни. Фізично красива і духовно досконала людина була в центрі уваги грецьких художників. Греки дали світу такі скульптурні шедеври, як «Дорифор», (списокосець) Поліклета, «Дискобол» Мірона, «Геракл бореться з левом» Лісіппа, «Афіна - дівка» Фідія, «Венера Мілоська» Агесандра, створили чудовий архітектурний ансамбль Акрополь в Афінах та ін..

У рисунку греки досягли реалістичного трактування образів, художньої майстерності, втілених у різноманітних побутових рисунках на вазах, мармурових плитах тощо.

Здавна в Китаї, а пізніше в інших країнах Далекого Сходу малюнки пейзажу, квітів, тварин, людини виконувались тушшю на шовку та папері.

На рисунок, як і на всю культуру, в епоху середньовіччя впливала церква.

Розвиток його значною мірою був пов'язаний з ілюструванням рукописів, а також із створенням іконографічних зразків для ікон і фресок.

За доби Відродження художники прагнули не тільки спостерігати і вивчати природу, а й як науковці робили певні узагальнення та висновки.

Особлива виразність й узагальненість притаманні реалістичним рисункам великих майстрів Відродження Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело в Італії, А. Дюрера в Німеччині. Для цих художників наука та мистецтво були нерозвиненими, тому в їх роботах все нарисовано з ідеальною точністю.

Минуле століття, рисунок розвивався по-різному: на противагу чіткому лінійно-пластичному стилю, флорентійських художників венеціанці створили вільний живописний стиль рисунка. Вільний за манерою виконання рисунок Рембранта, Рубенса та ін.

Вагомий внесок у розвиток реалістичного рисунка зробили художники Росії й України. Кращі педагоги Петербурзької академії мистецтв (А. Лосенко, О. Іванов, К. Брюлов) велику увагу приділяли реалістичному об'ємному рисунку з живої натури.

Подальший внесок у розвиток реалістичного малюнка зробили П. Чистяков та його вихованці – чудові майстри малюнка І. Репін, В. Суриков, В. Васнецов, В. Серов, М. Врубель.

З кінця XIX ст. у мистецтві з'явився малюнок експресіоністів – абстрактний, стилізований, модерністський, оснований на суб'єктивних враженнях.

У реалістичному мистецтві високого розвитку набули різні види станкового рисунка – композиційні рисунки, графічні серії українських художників В. Касіяна, О. Пашенко, М. Попова, І. Селіванова, Н. Лопурсової, О. Данченко, А. Чебикіна, Г. Якутовича.

Види рисунку

Залежно від призначення малюнка можна поділити на такі:

- художній;
- науково-пізнавальний;
- технічний.

Художній рисунок є основою образотворчого мистецтва, мета якого – образний емоційний показ об'єктів та явищ навколишньої дійсності.

Художник, як письменник не копіює натуру, а створює художній образ, викликаючи у глядача відповідні почуття.

Науково-пізнавальний рисунок має пояснювальний характер об'єктів чи явищ навколишнього світу.

Технічний рисунок передає зовнішній, часто внутрішній вигляд деталі, вузла, машини.

Лінійний рисунок більш художній та емоційний якщо виконувати просторовою лінією різної товщини, насиченості та довжини.

Тоновий рисунок виконують не тільки просторовими лініями, а й світлотінню, яка допомагає показати пластичну форму предмета, його рельєф, положення в просторі – М. Фешин «Голова художника», В. Касіян «Автопортрет».

Навчальний рисунок – це цілеспрямоване зображення на предметній площині об'єктів реального світу з метою вивчення правил побудови форми та зображення.

Рисунок з пам'яті – це зображення на папері об'єкта такими, якими він сприймався нашим зором у просторі.

Рисунок з уяви – це зображення на папері об'єкта в довільному просторовому положенні.

Щодо **реалістичного зображення** натури перед тими, хто рисує, ставиться такі завдання:

- 1) навчитися композиційно правильно розміщувати рисунок на аркуші паперу;
- 2) передати пропорції предмета, його конструктивну будову;
- 3) виявити світлотінню форму предмета;
- 4) передати колір предмета (тон);
- 5) художньо узагальнювати рисунок.

2 Матеріали

Папір, кольоровий папір використовують здебільшого для рисунків начерків олівцями, сангіною чи фломастерами.

Вугіль, Сангіна, туш, соус, пастель.